

Ledare

Svensk förening för Beroendemedicin/BULLETIN 2 2026

I nom kort väntas den svenska regeringen ta bort det så kallade matkravet i alkohollagstiftningen, så att även etablissemang som inte serverar mat kan få tillstånd att servera alkohol. Ett av de argument som Förenklingsrådet och andra lyft fram för denna reform är att en liknande förändring i Finland 2018 inte lett till ökade alkoholproblem. Men häromdagen uppmärksammade tidningen Accent att detta argument bygger på ett missförstånd: Finland har i själva verket inte haft något matkrav på över fyrtio år, enligt en intervjuad expert på THL, den finska motsvarigheten till Folkhälsomyndigheten. Att alkoholkonsumtionen i Finland minskat något på senare år säger därför ingenting om vilka effekter ett slopat matkrav kan tänkas ha.

Detta är bara ett av många exempel på hur viktigt det är att internationella erfarenheter tas till vara på ett genomtänkt sätt, och inte enbart som förenklade slagträn i debatten. Längre var det något av en svensk paradgren att yvas över vår restriktiva narkotikapolitik, medan andra länders inställning i narkotikafrågor förhånades och svartmåladades, utan att politikens faktiska konsekvenser beaktades. Tiderna har förändrats och nu är det tvärtom ofta Sverige som utmålas som ett hopplöst och anti-liberalt skräckexempel. Men debatten hamnar i en lika hopplös provinsialism som förr, om vi inte lyfter blicken och försöker ta in lite mer av nyanserna i olika länders situation och vägval när det gäller alkohol- och narkotikapolitik.

När jag skriver detta är det två veckor kvar till föreningens studieresa, som vi återkommande gör för att ta del av hur beroendevården fungerar i ett annat land än vårt. Denna gång reser vi till Helsingfors där vi bland annat ska besöka just THL, och förhoppningsvis får höra mer om just alkoholpolitiken och hur den förändrats över tid. Vår finska systerförening har tagit fram ett mycket intressant program, där vi bland annat ska diskutera skillnader i inställningen till tvångsvård för beroende: enligt uppgift förekommer det ingen specifik sådan i Finland, medan vi ju länge haft LVM, även om den lagen troligen tas bort och ersätts av något annat inom några år.

I större, policy-relaterade frågor som dessa lär vi inte få se någon entydig evidens från randomiserade kliniska prövningar. Det blir då särskilt viktigt att försöka lära av de praktiska erfarenheterna från olika håll, och i synnerhet våra nordiska grannländer har så mycket gemensamt med oss i Sverige att jämförelser blir mer relevanta än om vi bara sneglar mot USA. Under de närmaste åren, när samsjuklighetsreformen kommer stöpa om de grundläggande förutsättningarna för beroendevården, känns det särskilt angeläget att ta in så mycket som möjligt av andras erfarenheter, så att vi kan lära av både positiva och negativa exempel från vår omvärld.

I övrigt vill jag redan nu passa på att tipsa om vårt årliga vetenskapliga möte, som kommer gå av stapeln 4 december på Läkarsällskapet i Stockholm. Temat är droger och psykos, som kommer behandlas av både svenska och internationella experter. Mer information och möjlighet till anmälan kommer på hemsidan så småningom, men boka gärna in datumet i era kalendrar.

Joar Guterstam
Ordförande